

YMPÄRISTÖMINISTERIÖN ASETUS RAKENNUSTEN JÄTEVESILAITTEISTOIHIN TARKOITETTujen VESILUKKOJEN TYYPPIHYVÄKSYNNÄSTÄ

1 Yleistä

Asetusehdotuksella esitetään annettavaksi uusi ympäristöministeriön asetus rakennusten jätevesilaitteistoihin tarkoitettujen vesilukkojen tyyppihyväksynnästä. Ympäristöministeriön asetus annettaisiin eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä annetun lain (jäljempänä *tuotehyväksyntälaki*, 954/2012) 6 §:n 3 momentin, 9 §:n 2 momentin ja 10 §:n 3 momentin nojalla. Asetus olisi puhtaasti kansallista sääntelyä.

Maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 13 §:n mukaan ympäristöministeriö ylläpitää Suomen rakentamismääräyskokoelmaa, johon kootaan maankäyttö- ja rakennuslain nojalla annetut rakentamista koskevat säännökset ja rakentamismääräykset sekä ministeriön ohjeet. Suomen rakentamismääräyskokoelmaan voidaan koota myös valtion muiden viranomaisten antamia rakentamista koskevia määräyksiä.

Tuotehyväksyntälain 2 §:n mukaan lakia sovelletaan sellaiseen rakennustuotteeseen, joka ei kuulu harmonisoidun tuotestandardin soveltamisalaan ja jonka valmistaja ei ole hankkinut tuotteelleen eurooppalaista teknistä arviointia rakennustuotteiden kaupan pitämistä koskevien ehtojen yhdenmukaistamisesta ja neuvoston direktiivin 89/106/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 305/2011 mukaisesti (jäljempänä *rakennustuoteasetus*). Tuotehyväksyntälaki sisältää vapaaehtoiset kansalliset menettelyt rakennustuotteiden kelpoisuuden osoittamiseen silloin, kun tuotetta ei CE-merkitä rakennustuoteasetuksen mukaisesti.

Tuotehyväksyntälain 3 §:n mukaan rakennustuotteen kansallinen kelpoisuus voidaan todeta tyyppihyväksynnällä, varmennustodistuksella tai valmistuksen laadunvalvonalla. Kansallisia menettelyjä ei voida soveltaa rakennustuoteasetuksen kanssa päällekkäin. Jos tuote kuuluu hEN soveltamisalaan on rakennustuote CE-merkittävä, eikä tällöin kansallista vapaaehtoista tuotehyväksyntää voida missään tilanteessa soveltaa. Vesilukoista ei ole annettu yhdenmukaista eurooppalaista standardia, joten CE-merkintä harmonisoidun tuotestandardin perusteella ei ole vielä mahdollinen. Näin ollen vesilukkojen olennaiset tekniset vaatimukset joudutaan määrittelemään toistaiseksi kansallisesti.

Tyyppihyväksynnästä on säädetty tuotehyväksyntälain toisessa luvussa. Tuotehyväksyntälain 6 § 1 momentin mukaan rakennustuotteen kelpoisuus todetaan tyyppihyväksynnällä, jos rakennustuote teknisiltä ominaisuuksiltaan vaikuttaa merkittävästi rakennuskohteen olennaisten teknisten vaatimusten täyttymiseen, rakennustuotetyyppiä käytetään laajasti ja tyyppihyväksynnällä voidaan yksinkertaistaa tai yhtenäistää rakennusvalvontaviranomaisen toimenpiteitä.

Tuotehyväksyntälain 5 §:n mukaan tyyppihyväksynnän myöntää ympäristöministeriön valtuuttama tyyppihyväksyntälaitos. Erityisten syiden vuoksi tyyppihyväksynnän voi myöntää myös ympäristöministeriö.

Vesilukkojen voidaan katsoa kuuluvan tuotehyväksyntälain 6 § 1 momentin määrittelyyn piiriin. Vesilukkojen osalta kansallinen tuotehyväksyntämenettely on tyyppihyväksyntä.

Maankäyttö- ja rakennuslain 117 c §:n 3 momentin mukaan ympäristöministeriön asetuksella voidaan antaa uuden rakennuksen rakentamista, rakennuksen korjaus- ja muutostyötä sekä rakennuksen käyttötarkoituksen muutosta varten tarvittavia tarkempia säännöksiä rakennukselta edellytettävistä terveellisyyteen liittyvistä fysikaalisista, kemiallisista ja mikrobiologisista olosuhteista, taloteknisistä järjestelmistä ja laitteistoista sekä rakennustuotteista. Edellä mainitun valtuutuksen nojalla on annettu rakennusten jätevesilaitteistoihin tarkoitettujen vesilukkojen olennaisista teknisistä vaatimuksista ympäristöministeriön asetus (xx/20xx). Tyyppihyväksynnän antamisen edellytys on, että tuotteelle on säädetty olennaiset tekniset vaatimukset.

Tyyppihyväksynnällä voidaan osoittaa, että tuotteelle asetetut tekniset vähimmäisvaatimukset (olennaiset tekniset vaatimukset) täyttyvät. Tyyppihyväksynnällä voidaan lisäksi myös varmennetusti osoittaa eräiden lisäominaisuuksien tai vähimmäisvaatimuksia tiukempien arvojen täyttyminen. Tyyppihyväksyntä edellyttää laadunvalvonnan varmentamista.

Tuotehyväksyntälain 38 §:n mukaan vastavuoroisen tunnustamisen periaatteiden mukaisesti voidaan käyttää myös muussa Euroopan yhteisö jäsenmaassa tai Turkissa voimassa olevien EN- tai muiden standardien mukaisia vesilukkoja, jos niiden kelpoisuuden käyttökohteessa on katsottu vastaavan Suomessa sertifioituja tuotteita. Vesilukkoja koskevia vaatimuksia ja testausmenetelmiä on esitetty tuotestandardeissa SFS-EN 274-1 sekä SFS-EN 274-2.

Vesilukkojen tyyppihyväksyntäohje on valmisteilla ympäristöministeriössä. Ohjeessa on tarkoitus luetella muun muassa vesilukkoja koskevat standardit.

2 Yksityiskohtaiset perustelut

1 §. Asetuksen soveltamisala

Pykälässä säädettäisiin asetuksen soveltamisala.

Pykälän mukaan asetus koskee rakennuksen ja kiinteistöllä sijaitsevien jätevesilaitteistoihin tarkoitettujen vesilukkojen tyyppihyväksynnän edellyttämiä vaatimuksia. Tämä asetus kattaa allasvesilukot, joilla viemäroidään altaat sekä viemäriputkistoon asennettavat erilliset vesilukot. Tämän asetuksen piiriin ei kuulu viemärikalusteen rakenteellisena osana kuuluvat vesilukot. Tämä asetus kattaa vesilukot, joiden viemäriliitosputken nimelliskoko on enintään DN 50.

Asetuksen soveltamisala on sama kuin rakennusten jätevesilaitteistoihin tarkoitettujen vesilukkojen olennaisista teknisistä vaatimuksista annetun ympäristöministeriön asetuksen (xx/20xx) soveltamisala.

2 §. Määritelmä

Pykälässä säädettäisiin seuraava määritelmä.

Pykälän mukaan *sulkevalla syvyydellä* tarkoitetaan veden muodostaman sulun syvyyttä, joka estää viemäri-ilman pääsyn ulos vesilukosta.

3 §. Vaatimustenmukaisuuden osoittaminen

Pykälässä todettaisiin tyyppihyväksynnän tarkoitus.

Pykälän mukaan tyyppihyväksynnällä voidaan osoittaa, että vesilukot täyttävät niitä koskevat maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999), sellaisena kuin se on laissa (958/2012) 117 c §:ssä ja sen nojalla säädetyt olennaiset tekniset vaatimukset.

Olennaiset tekniset vaatimukset on säädetty rakennusten jätevesilaitteistoihin tarkoitettujen vesilukkojen olennaisista teknisistä vaatimuksista annetussa ympäristöministeriön asetuksessa (xx/20xx).

4 §. Rakenne ja ulkonäkö

Pykälässä säädettäisiin vesilukkojen ulkonäön ja asennettavuuden tarkastuksista.

Pykälän *1 momentin* mukaan akkreditoidun testauslaboratorion on tarkastettava vesilukon ulko- ja sisäpinnat silmämääräisesti ilman suurennosta. Pinnoissa ei saa olla teräviä reunoja ja vikoja, jotka voivat heikentää lattiakaivon toimintaa.

Pykälän *2 momentin* mukaan vesilukosta on tarkastettava asennettavuus, puhdistusta varten irrotettavaksi tarkoitettujen osien irrotus ja uudelleenasennus. Samalla on tarkastettava vesilukon asennus- ja huolto-ohjeet.

Vaatus vesilukon pinnan ja rakenteen virheettömyydestä perustuu standardiin SFS-EN 274-1 kohta 4.2.

5 §. Mitat

Pykälässä säädettäisiin vesilukkojen mittojen tarkastuksesta ja vaatimuksista.

Pykälän *1 momentin* mukaan akkreditoidun testauslaboratorion on tarkastettava vesilukon mitat. Mittojen on vastattava valmistajan ilmoittamia mittoja. Vesilukon on oltava asennettavissa sen käyttötarkoituksen mukaiseen altaaseen taulukon yksi mukaisesti. Vesilukon liittämiseksi viemäriputkeen poistoputken on oltava liitettävissä mitoiltaan vastaavaan viemäriputkiyhteeseen.

Pykälän *2 momentin mukaan* kahdelle altaalle tarkoitettujen vesilukon pohjaventtiilien kytkentäputket tulee olla asennettavissa 400 millimetrin etäisyydelle toisistaan.

Vesilukolle säädetyt mitat ovat standardin SFS-EN 274-1 taulukon 1 mukaisia.

6 §. Sulkeva syvyys

Pykälässä säädettäisiin vesilukon sulkevan syvyyden mittauksesta ja vaatimuksesta.

Pykälän mukaan akkreditoidun testauslaboratorion on mitattava vesilukon sulkeva syvyys. Sulkevan syvyyden on oltava vähintään 50 mm.

Minimisyvyys määräytyy standardin SFS-EN 274-1 taulukon 2 mukaisesti.

7 §. Materiaalit ja lämpötilankestävyys

Pykälässä säädettäisiin vesilukon materiaalitietojen tarkastuksesta sekä lämpötilankestävyyden testauksesta.

Pykälän *1 momentin* mukaan akkreditoidun testauslaboratorion on tarkastettava valmistajan toimittamat materiaalitiedot materiaalien soveltuvuudesta talousjätevesille.

Pykälän *2 momentin* mukaan vesilukon lämpötilankestävyys on testattava taulukon kaksi mukaisella lämpötilanvaihtelukokeella. Kokeessa vesilukko ei saa vuotaa eikä vaurioitua. Kokeen jälkeen vesilukon on täytettävä ilmatiiviysvaatimus.

Testimenetelmä on standardin SFS-EN 274-1 liitteen A mukainen. Lisävaatimuksena standardiin, vesilukon tulee olla tiivis testattaessa sitä ilmalla tämän asetuksen 8 §:n mukaisesti.

8 §. Tiiviys

Pykälässä säädettäisiin vesilukon tiiviiden testauksesta ja vaatimuksista.

Pykälän mukaan akkreditoidun testauslaboratorion on testattava vesilukon tiiveys. Vesilukolle tehtävät tiiviyskokeet ja koevaatimukset on esitetty taulukossa kolme.

Ilmatiiviysvaatimuksella varmistetaan, että viemärin hajut eivät pääse huonetilaan. Vesitiiviystestaukset ovat standardin SFS-EN 274-2 kohdan 6.1 sekä 6.2 mukaisia.

9 §. Virtaama

Pykälässä säädettäisiin vesilukon virtaaman mittauksesta.

Pykälän *1 momentin* mukaan akkreditoidun testauslaboratorion on mitattava vesilukon virtaama pohjaventtiileineen vesilukon virtaamatestausaltaassa. Testattaessa on vedenpinnan korkeus altaassa (120 ± 2) millimetriä lukuun ottamatta kylpyammeiden vesilukkoa, joille vedenpinnan korkeus on (300 ± 2) millimetriä. Ylivuotovirtaamaa testattaessa vedenpinnan korkeus on (30 ± 2) millimetriä ylivuotoaukon keskilinjan yläpuolella lukuun ottamatta kylpyammeiden ja suihkualtaiden vesilukkoja, joille vedenpinnan korkeus on (60 ± 2) millimetriä.

Pykälän *2 momentin* mukaan, jos vesilukon poistoputki on tarkoitettu lattialiitintään varten, poistoputki on liitettävä kulmayhteellä samankokoiseen, toisesta päästä avoimeen, vaakaviemäriputkeen, pituus 0,5 metriä. Tämä putki on sijoitettava niin, että putken ja vesilukon vedenpinnan välinen korkeusero on 0,5 metriä.

Pykälän *3 momentin* mukaan, jos vesilukossa on pesukoneliitintämahdollisuus, vesivirta on mitattava altaasta myös samanaikaisesti pesukoneliitännän vesivirralla 0,6 litraa sekunnissa. Lisäksi on tarkastettava pelkästään pesukoneliitännän vesivirralla, pääseekö vesi nousemaan altaaseen avoimen pohjaventtiilin kautta.

Virtaaman määrittämällä varmistetaan, että vesilukko pystyy viemäröimään kaikki siihen johdetut virtaamat yhtäaikaisesti. Testausmenetelmä on standardsin SFS-EN 274-2 kohdan 5.5. mukainen. Vesilukkostandardi ei tunne pesukoneliitintä, mutta myös sille on oleellista asettaa minivirtaamavaatimus.

10 §. Merkintä

Pykälässä säädettäisiin vesilukkojen merkinnöistä sekä siitä miten merkintä on tehtävä.

Pykälän mukaan akkreditoitun testauslaboratorion on tarkastettava vesilukon merkinnät. Valmistajan on merkittävä vesilukot pysyvästi siten, että merkinnöistä on luetta-
vissa ilman suuren-nosta vähintään valmistajan nimi tai tunnus ja valmistusajankohta.

Valmistajan nimi tai tunnus sekä valmistajankohta ovat oleellisia, jotta tuote on jäljitettävissä.

Tuotehyväksyntälain 9 §:n mukaan tyyppihyväksytty rakennustuote on merkittävä tyyppihyväksynnässä edellytetyllä tavalla. Merkintä kiinnitetään tuotteeseen tai jos tämä ei ole mahdollista, pakkaukseen tai sen mukana oleviin asiakirjoihin. Tyyppihyväksyntämerkinnän käyttäminen on lopetettava tyyppihyväksynnän voimassaolon päätymisen jälkeen. Tuotehyväksyntälain 9 §:n 2 momentin valtuuden nojalla asetuksessa säädettäisiin tarkemmin tyyppihyväksyntämerkinnästä.

Tyyppihyväksyntämerkinnästä on säädetty eräiden rakennustuotteiden tuotehyväksynnästä annetussa ympäristöministeriön asetuksessa (555/2013).

11 §. Tyyppitestaus

Pykälässä säädettäisiin vesilukkojen tyyppitestauksesta, jolla varmennettaisiin, että vesilukot täyttävät niille säädetyt olennaiset tekniset vaatimukset.

Pykälän *1 momentin* mukaan akkreditoitun testauslaboratorion on tyyppitestattava lat-
tiakaivo tyyppihyväksyntää varten liitteen yksi taulukossa 1.1 esitetyn testauslaajuuden mukaisesti.

Pykälän *2 momentin* mukaan tyyppitestausta varten valmistajan on toimitettava näytteiden lisäksi tuotepiirustukset, materiaalitiedot ja -todistukset sekä asennus- ja huolto-ohjeet.

12 §. Tyyppihyväksyntään liittyvä laadunvalvonta

Pykälä säädettäisiin vesilukkojen laadunvalvonnasta.

Tuotehyväksyntälain 10 §:n *1 momentin* mukaan tyyppihyväksytyyn rakennustuotteen laadunvalvonnalla varmistuksella varmistetaan, että rakennustuote täyttää vaatimukset, jotka sille on asetettu tyyppihyväksyntää koskevassa asetuksessa ja tyyppihyväksyntäpöytäkirjassa. Laadunvalvonnan varmentaminen koostuu valmistajan omasta tuotannon laadunvalvonnasta ja laadunvalvonnan varmentajan suorittamasta tuotannon laadunvalvonnan varmentamisesta. Tuotehyväksyntälain 10 §:n 2 momentissa säädetään sisäisen laadunvalvonnan varmentamisesta.

Pykälän *1 momentin* mukaan vesilukkojen laadunvalvonnan varmentamisella varmistetaan, että vesilukot ovat tyyppihyväksynnän vaatimusten mukaisia ja täyttävät lisäksi tyyppihyväksyntää koskevassa päätöksessä asetetut ehdot.

Tuotehyväksyntälain 10 §:n 2 momentin mukaan laadunvalvonnan varmentajan suorittamaan tuotannon laadunvalvonnan varmentamiseen kuuluu tuotannon ja sen sisäisen laadunvalvonnan alkutarkastus sekä tuotannon sisäisen laadunvalvonnan jatkuva valvonta, arviointi ja hyväksyminen. Laadunvalvontasopimuksessa määritellään valmistajan sisäisen laadunvalvonnan tarkastuksen sisältö ja laadunvarmentajan toimesta suoritettavat testaukset siinä laajuudessa, kuin ne on tyyppihyväksyntäasetuksessa edellytetty.

Esitetyn pykälän *2 momentin* mukaan laadunvalvonnan varmentajan on tehtävä tuotannon alkutarkastus, tuotannon sisäisen laadunvalvonnan jatkuva valvonta sekä pistokoenäytteiden valinta tuotteista ja testaus liitteen yksi taulukon 1.2 mukaisin testein kerran vuodessa tai useammin, jos tuotteet eivät täytä tyyppihyväksynnän vaatimuksia. Pistokoenäytteiden testauslaajuus esitetään liitteen yksi taulukossa 1.2.

Pykälän *3 momentin* mukaan valmistajan suorittaman tuotannon sisäisen laadunvalvonnan on katettava vähintään liitteessä kaksi esitetyt tarkastukset ja testaukset.

Tehtaan sisäisen laadunvalvontajärjestelmän dokumentaatiolla varmistetaan yhdenmukainen vaatimustenmukaisuuden arviointi ja mahdollistetaan tuotteen vaadittujen ominaisuuksien saavuttaminen sekä tehtaan laadunvalvonnan tehokkaan toiminnan tarkastus. Standardin EN ISO 9001 mukaisen laadunvalvontajärjestelmän ja sen mukaan toteutetun sisäisen laadunvalvonnan katsotaan täyttävän sisäisen laadunvalvonnan vaatimukset.

13 §. Voimaantulo

Asetuksen ehdotetaan tulevan voimaan xx päivänä xx kuuta 20xx.

Ympäristöministeriön asetus vesilukkojen tyyppihyväksynnästä (2007) 15.6.2007 on kumoutunut 31.12.2017 maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta annetulla lailla (958/2012). Lain siirtymäsäännöksen mukaan kyseisen lain voimaan tullessa voimassa olleita Suomen rakentamismääräyskokoelmassa julkaistuja määräyksiä voidaan soveltaa kunnes uudet säännökset on annettu, enintään kuitenkin viiden vuoden ajan edellä mainitun lain voimaantulosta noudattaen kyseisen lain voimaan tullessa voimassa ollut 13 §:n 3 momenttia. Edellä mainittu maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta annettu laki tuli voimaan 1.1.2013.

Ympäristöministeriön asetus vesilukkojen tyyppihyväksynnästä (2007) 15.6.2007, vesilukkojen tyyppihyväksyntä (2007) 15.6.2007, kumoutui 31.12.2017, mutta sen perusteella annetut tyyppihyväksynät jäävät voimaan määräaikansa loppuun saakka. Tyyppihyväksyntä on voimassa kuitenkin enintään viisi vuotta kerrallaan.

3 Asetusehdotuksen hallinnolliset ja taloudelliset vaikutukset

Asetusehdotuksella ei ole suoranaisia hallinnollisia vaikutuksia. Valmistajille aiheutuvien kustannusten ei oleteta kasvavan verrattuna aiemmin Suomessa käytettyihin latia-kaivojen sertifiointimenettelyihin. Asetusehdotus helpottaa vesilukkojen pääsyä Suomen markkinoille, lisää kilpailua ja tätä kautta alentanee rakentamisen kustannuksia.

4 Asian valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu ympäristöministeriön virkatyönä yhteistyössä VTT Expert Services Oy:n (nyk. Eurofins Expert Services Oy) kanssa.

5 Lausunnot

Asetusehdotus oli lausunnolla...

6 Komission teknisten määräysten ilmoitusmenettely

Lausuntokierroksen jälkeen...

7 Laintarkastus

Asetusehdotukselle tehdään laintarkastus.